Avoimissa oppimis-ympäristöissä työ sujuu, kunhan tilaa on tarpeeksi

AARTI OLLILA RISTOLA ARKKITEHDIT OY, JATKASAAREN KOULUN ATRIUM. KUVA PYRY KANTONEN.

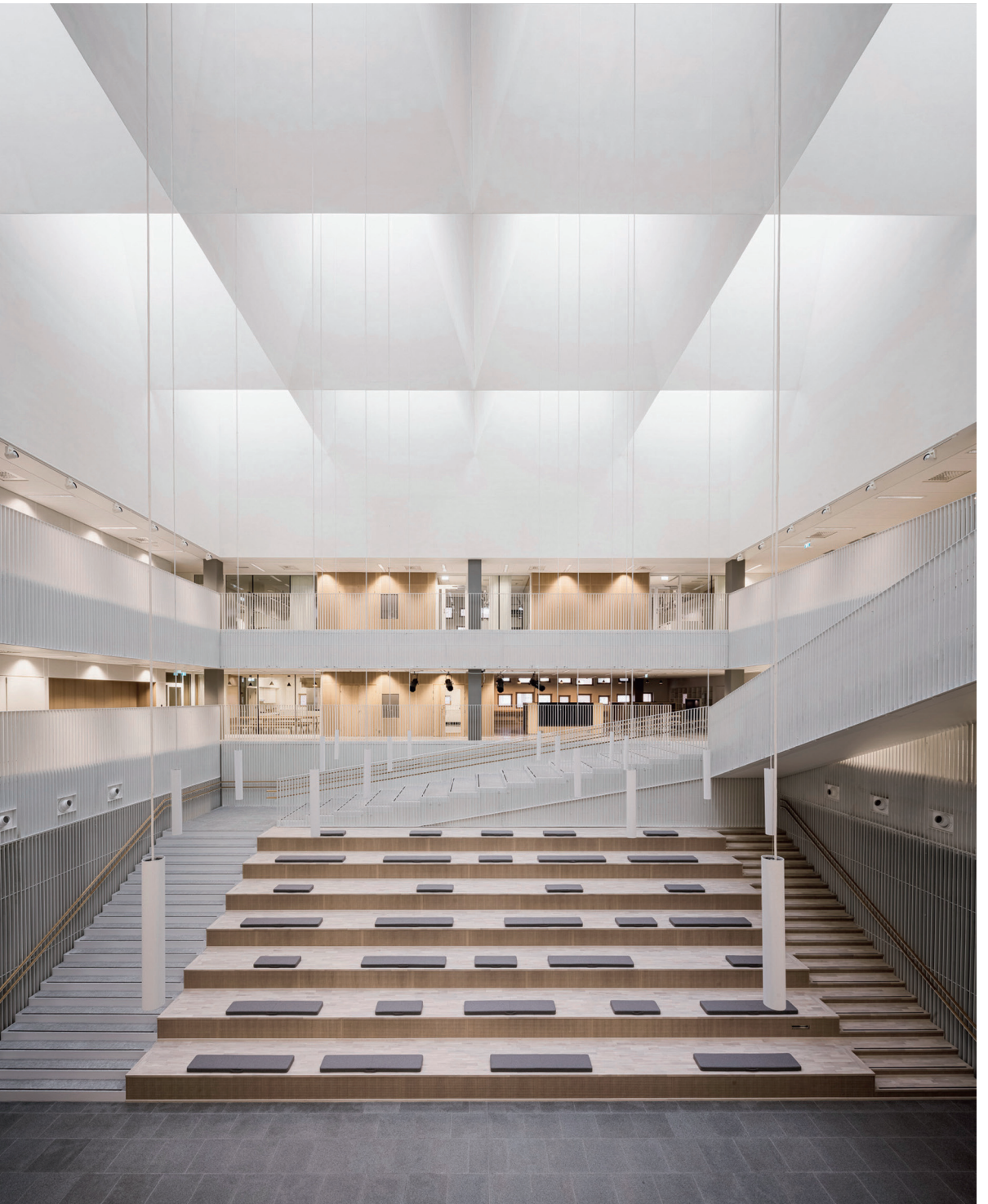

VIERAILU UUDESSA JÄTKÄSAAREN PERUSKOULUSSA on todella inspiroivaa! Sormet syyhyävät suunnittelemaan opetusta, jakamaan prosessia osiin ja oppilaita ryhmiin. Opettajalla on tilojen suhteen valinnanvaraa ja erilaisia mahdollisuuksia työn suunnitteluun. Sujuuko oppitunti perinteiseen tapaan pulpettien ääressä ja opettaja ohjailee huomiota edestä, kootaanko oppilaat rinkiin ideoimaan, jaetaanko ryhmä pieniin soppiin, vai onko ryhmien työskentelyä helpompi ohjata yhdessä isossa tilassa?

Jätkäsaaren koulu tuntuu olevan uuden koulusuunnittelun ihannetapaus, jossa avoimien oppimisympäristöjen uhkakuvat eivät ole toteutuneet. Ei ole levotonta hälyä eikä tilanahtautta. Akustointi on onnistunut hyvin eikä isoissakaan tiloissa melu vihlo korvia. Oppiminen näyttää innostuneelta ja kuulostaa kohtuulliselta.

Ihan kaikilla kouluilla asiat eivät ole näin hyvin. Avointa tilaa on rakennettu, mutta väkeä on niin paljon, ettei opettajalle jää riittävästi valinnan varaa suunnitellessaan miten opetuksen järjestää. Kolmen ryhmän opettajat miettivät miten jakaa yhtä isoa tilaa kolmeen tai kuuteen tai yhdeksään. Pienryhmätilaa ei ole tarjolla, eivätkä kalusteet tue ryhmittelyä isossa tilassa. Opettajia on syytä kuulla asiantuntijoina kun uusia tiloja suunnitellaan ja kuullaankin. Pitäisi tutkia tarkemmin, miksi lopputulos ei aina kuitenkaan tunnu tyydyttävältä.

Kasvatuksen ja koulutuksen budjetista tilavuokrat haukkaavat valtaosan. 1970-90- luvuilla rakennetut koulurakennukset ovat joskus aika huonossa kunnossa ja kaipaavat kuntoon laittamista ja modernisointia. Remontin myötä vuokra nousee. On järkevää, että tilat ovat monikäyttöisiä ja muunneltavia ja kaupunkilaisten käytössä. Oppimisen kaikkiallisuus on sekin hyvä idea, kunhan opettajalla on tilojen suhteen valinnan varaa. Opetukseen satsaaminen seiniin satsaamisen sijasta on hyvä periaate, mutta säästäminen kouluja liikaa täyttämällä on lyhytnäköistä ja vaarantaa oppimisen ja hyvinvoinnin.

Koulu on osittain luonteeltaan säilyttävä. Siirretään kulttuuria eteenpäin ja opetetaan uudelle sukupolvelle mitä aiemmat ovat oppineet. Toisaalta koulu katsoo tulevaisuuteen, opitaan ja opetetaan tulevaisuutta varten. Tulevaisuuden työtä tehdään ehkä verkostoissa ja tiimeissä ja tietojärjestelmät yhdistyvät avoimiin ympäristöihin. Mitä tietoja ja taitoja nykypäivän koululaiset tarvitsevat tulevaisuuden maailmassa? Miten työ tuottaa parasta tulosta, miten opitaan parhaiten? Näihin kysymyksiin vastaamalla löytyvät koulurakentamisen ja –suunnittelun pätevimmät linjaukset.

HANNA NÄREMAA-PERÄLÄ
TYÖSUOJELU-VALTUUTETTU